

PFF

PFF-VEILEDER OPPSTART OG DRIFT AV FYSIOTERAPI-PRAKSIS

Versjon: 10.02.2018

JOBBE SOM SELVSTENDIG NÆRINGSDRIVENDE

Før en bestemmer seg for å begynne som privatpraktiserende fysioterapeut, vil momentene om rettigheter og plikter nevnt nedenfor være verdt å vurdere.

En må også være klar over, at det å drive en virksomhet krever tilstedeværelse og engasjement nær 365 dager i året. Driften må være tilnærmet kontinuerlig for at din virksomhet skal være en faktor innbyggerne i nærmiljøet regner med. Det er derfor nødvendig at du ikke er mye borte pga. sykdom eller andre årsaker, at du er utholdende og tålmodig. Selvdisciplin og evnen til ikke å ta på seg oppgaver utover det du makter er også egenskaper du må mene å besitte. Er dette grunnlaget til stede, er det basis for å gå videre med planene, som i detaljer blir presentert i det følgende.

Nedenfor kan du lese om forskjellige forhold ved å være selvstendig næringsdrivende.

Rettigheter og plikter som næringsdrivende

Selvstendig næringsdrivende har ikke de samme rettighetene i forhold til arbeids- og sosiallovgivningen som lønnstakere. Driver du avgiftspliktig virksomhet, skal de registreres i merverdiavgiftsmanntallet, sende inn omsetningsoppgaver og betale inn merverdiavgift. Honorar ved ytelse av helsetjenester er ikke merverdiavgiftspliktig. De fleste næringsdrivende har regnskapsplikt og revisjonsplikt. Forskuddspliktige næringsdrivende betaler forskuddsskatt fire ganger i året. Næringsdrivende kan ha egne ansatte og må da forholde seg til det regelverket som gjelder for arbeidsgivere, blant annet arbeidsmiljøloven.

RETTIGHETER

Rettighetene som næringsdrivende har er listet opp nedenfor:

Sykeforsikring gjennom NAV

Næringsdrivende er automatisk forsikret gjennom NAV for tap av inntekt. Denne grunnleggende forsikringen dekker 65 % av din pensjonsgivende inntekt – med et tak på 65 % av 6 G. Taket gjelder summen av lønnsinntekt og sykedagpenger. Denne "forsikringen" har du uten at du trenger å melde fra eller tegne den dersom du er næringsdrivende.

I tillegg tilbyr NAV en frivillig påbygging av denne forsikringen til dekning av 75 % av 6 G fra 1. sykefraværsdag, 100 % av 6 G fra 17. sykefraværsdag eller 100 % dekning av pensjonsgivende inntekt fra 1. sykefraværsdag. Klikk her for å finne [grunnbeløpet](#).

Disse 3 alternativene koster henholdsvis 2,1 %, 1,9 % og 9,3 % av næringsinntekten. For en næringsinntekt på 1 mill. vil premien da variere mellom kr. 19 000 og kr. 93 000 pr. år. Du kan lese nærmere om disse tilleggsdekningene [her](#). PFF registrerer at dette er en meget dyr forsikring som i tilfelle du samtidig har et ansettelsesforhold får utbetalingen redusert med utbetalt lønn og sykedagpenger i ansettelsesforholdet. Du kan lese nærmere om sykepenger m.v. på [NAV sin hjemmeside](#).

Frivillig yrkesskadetrygd via NAV

Yrkesskadedekning gir rett til særytelser ved yrkesskade.

Personer under 67 år som i sin ervervsmessige virksomhet har en forventet årsinntekt som overstiger folketrygdens [grunnbeløp](#), kan tegne frivillig yrkesskadetrygd.

Frivillig yrkesskadetrygd for selvstendig næringsdrivende og frilansere tegnes for minst ett kalenderår.

Frivillig yrkesskadetrygd gjennom NAV koster 0,4 % av næringsinntekten eller kr. 4 00 pr. år med kr. 1 mill. i næringsinntekt. PFF anbefaler at du tegner denne forsikringen. [Les mer her](#).

Arbeidsmiljøloven

Næringsdrivende har ingen rettigheter i forhold til arbeidsmiljøloven. En næringsdrivende som ansetter arbeidstakere, vil være arbeidsgiver, og er derfor pålagt å følge krav til arbeidsmiljø og tilsettingsforhold. Arbeidsmiljøloven er også delvis gjort gjeldende for enmannsvirksomheter, blant annet innen bygg- og anleggsbransjen.

Ferie og feriepenger

Næringsdrivende har ikke krav på ferie eller feriepenger. Her finnes ingen "motpart" å rette kravet mot, men som arbeidsgiver, har næringsdrivende plikter.

Lønnsgarantiordningen

Næringsdrivende har ikke krav på stønad gjennom lønnsgarantiordningen.

Permittering

Næringsdrivende har ingen rettigheter i forhold til permitteringslønnsloven, men som arbeidsgiver har næringsdrivende plikter.

Dagpenger

Næringsdrivende har som hovedregel ikke krav på dagpenger ved arbeidsledighet. Dersom du er arbeidsledig og ønsker å etablere egen bedrift kan du søke om å beholde dagpengene under planleggingen og etableringen. [Les om dette her.](#)

PLIKTER

Merverdiavgift

Drift av fysioterapi praksis er vanligvis ikke MVA-pliktig, men dersom du utfører andre tjenester eller selger varer kan det oppstå avgiftsplikt. [Les nærmere om dette her.](#)

Næringsdrivende som har omsetning av varer eller avgiftspliktige tjenester, skal melde fra om sin virksomhet til fylkesskattekontoret. Den næringsdrivende har rett og plikt til å bli registrert i avgiftsmanntallet når avgiftspliktig omsetning i virksomheten har oversteget 50 000 kroner i løpet av en periode på 12 måneder.

Regnskapsplikt

Regnskapsplikten innebærer løpende registrering av regnskapsopplysninger gjennom året, og utarbeidelse av et årsregnskap. Alle som har plikt til å levere næringsoppgave eller omsetningsoppgave for merverdiavgift har plikt til å føre regnskap. Dette gjelder både enkeltpersonforetak, ansvarlig selskap og aksjeselskap. [Les nærmere om regnskapsplikten her.](#)

Revisjonsplikt

Det er ikke revisjonsplikt for enkeltpersonforetak som driver næringsvirksomhet, men selskaper er revisjonspliktige dersom:

Aksjeselskap har ikke revisjonsplikt dersom følgende vilkår er oppfylt:

1. Selskapet må ha under 5 millioner i driftsinntekter
2. Selskapet må ha under 20 millioner i balanse
3. Selskapets ansatte må til sammen ikke utføre mer enn 10 årsverk

Skatteplikt

Næringsdrivende skal føre regnskap og levere næringsoppgave i tillegg til selvangivelsen. Her skal alle inntekter og kostnader tas med. I noen tilfeller vil den som har fått utført arbeidet, være forpliktet til å innberette utbetalingen til likningsmyndighetene.

Det beregnes skatt av netto næringsinntekt. Det skal beregnes en personinntektsdel av næringsinntekten. Beregningen foretas i skjema for beregning av personinntekt, som skal leveres sammen med selvangivelsen. Personinntekt danner grunnlaget for trygdeavgift og toppskatt. For mer informasjon, [Les nærmere om personinntekt her.](#)

Forskuddsskatt

Næringsdrivende som er forskuddspliktige skal betale forskuddsskatt til skatteoppkreveren. Forskuddsskatten betales over fire terminer. Det er likningskontoret som skriver ut forskuddsskatten på bakgrunn av tidligere inntekt. Nye næringsdrivende tar kontakt med likningskontoret for å få skrevet ut forskuddsskatt i forhold til forventet personinntekt.

Trygdeavgift

Næringsdrivende skal betale trygdeavgift til folketrygden etter høy sats (10,7 prosent). Høy sats skal betales av personinntektsdelen av næringsinntekt (utenom jordbruk, skogbruk, fiske og pass av barn i barnepassers hjem, når barnet er under 12 år eller har særlig behov for omsorg eller pleie) opptil 12 ganger grunnbeløpet i folketrygden. Av personinntekt over dette beløpet betales trygdeavgift etter mellomstatsen (7,8 prosent).

Forsikring

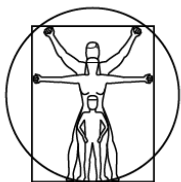
Som helsepersonell har du plikt til å være dekket av NPE, Norsk Pasientskadeerstatning. Dersom du har 100 % driftstilskudd er det ikke nødvendig å melde fra, du er dekket i hele arbeidstiden fordi du har offentlig tilskudd. Dersom du har en deltidspraksis i kommunen og jobber utover dette, eller om du ikke har avtale i det hele tatt skal du melde fra til NPE om virksomheten din, og vil da måtte betale premie beregnet ut fra omfanget av den avtaleløse virksomheten. Les nærmere om dette under [Ansvarsforsikring](#)

Har du ansatte kan det være pålagt å tegne yrkesskade- og pensjonsforsikring. Les om dette her. [Yrkesskade- og pensjonsforsikring](#) (OTP)

Det er klokt å forsikre virksomheten sin mot skader, avbrudd og sykdom. Les mer om PFF sine forsikringsordninger [HER](#).

REGNSKAPSFØRER

Næringsdrivende fysioterapeuter har ikke plikt til å ha regnskapsfører, men kan selv føre regnskapene. PFF anbefaler likevel at man ved etablering av praksis tar kontakt med en regnskapsfører og får hjelp ved etableringen av foretaket. En regnskapsfører har god oversikt over hvilke krav som stilles til regnskap, innlevering av meldinger til Altinn, Brønnøysundregistrene, Skatteetaten og andre offentlige instanser. Dersom foretaket har ansatte vil det også være en stor lettelse at regnskapsføreren håndterer lønningene og innberetter denne.

PFF

PFF-VEILEDER for PRAKSISFORMER

Versjon: 10.02.2018

PRAKSISFORMER

Det finnes forskjellige måter å organisere et institutt på. Det finnes mye informasjon på «nettet» når det gjelder å starte egen bedrift. Informasjonen som gis av statlige etater er samlet på nettstedet [Altinn – klikk her](#). Du kan blant annet bestille en etablererpakke.

En organisering som samvirkeforetak som nevnt i informasjonen du finner på nettet er ikke aktuell for samarbeidende fysioterapeuter.

Derimot er det vanlig at flere utøvere eier utstyr, innredning og inventar sammen, og i enkelte tilfeller også lokaler. I slike tilfeller foreligger det et sameie eller kontorfellesskap som er nærmere beskrevet nedenfor.

I de tilfellene instituttet er organisert som selskap er det mulighet for at utøverne som jobber der kan være ansatte. I alle andre tilfeller er de selvstendige næringsdrivende noe som også kan være tilfellet når man jobber innen rammen av et selskap. Det vanligste er at privatpraktiserende fysioterapeuter er selvstendig næringsdrivende med sitt eget enpersonforetak, som enten jobber alene eller sammen med andre i en eller annen form som beskrevet i det følgende.

Enkeltpersonforetak / selvstendig næringsdrivende / gruppepraksis

- 1. Alene** - eier driver alene uten ansatte.
Et enkeltpersonforetak er en næringsvirksomhet som eies av en fysisk person og har fullt personlig ansvar for virksomheten. Det finnes ingen egen lov som omhandler enkeltpersonforetak, men lov om registrering av foretak og lov om handelsvirksomhet kan være aktuelle. Eieren hefter personlig for alle foretakets forpliktelser. Det kan være ansatte i enkeltpersonforetak, er det ansatte skal foretaket registreres i enhetsregisteret. Det vil under alle omstendigheter være en fordel å registrere sitt enpersonforetak i enhetsregisteret, for lettere å få tilgang til forskjellige tjenester og av hensyn til leverandører av utstyr, tjenester m.v. Når du er registrert i Brønnøysundregistrene er det mulighet for at du kan bli oppsøkt av foretak eller personer som vil lure/svindle deg. [Les om dette her](#).
- 2. Eier / leier** - For bedre utnyttelse av instituttet kan eier leie ut instituttet til en eller flere leietakere. Eier driver da 2 typer næring, utleievirksomhet og egen fysioterapipraksis. Leietakeren er ikke ansatt, og driver derfor sitt eget enkeltpersonforetak. Eieren av et institutt er sårbar mot at leietaker flytter fra instituttet og evt. etablerer egen virksomhet i samme kommune. Han står da igjen med lokaler og utstyr, som kan være vanskelig å utnytte fullt ut.
- 3. Gruppepraksis** som i realiteten er et sameie, forekommer der deltakerne eier noe sammen, men ellers driver hver sin selvstendige næringsvirksomhet i form av enkeltpersonforetak. Det som er gjenstand for sameie kan være lokaler, inventar og utstyr. Sameiet eller gruppepraksisen skal ha et regnskap for den del av driften som er felles. Ved årets slutt deles dette regnskap mellom deltakerne, og overføres til

deltakernes respektive regnskaper. Det skal klart fremgå av oppslag på instituttet, brevpapir o. lign. at dette er organisert som en gruppepraksis. Sameieloven er gjeldende for gruppepraksis i det omfang en samarbeidsavtale ikke regulerer forholdet.

For en gruppepraksis bør det foreligge en samarbeidsavtale mellom deltakerne som blant annet fastsetter hvordan eierandelene i sameiet er fordelt, og nærmere regler for inntreden og uttreden av sameiet. Samarbeidsavtalen bør også inneholde bestemmelser om betaling av felles kostnader ved driften av sameiet, og hvordan det skal tas beslutninger m.v. Deltakerne er bare ansvarlig for eget virke, og overfor fellesskapet i henhold til inngått kontrakt. PFF har mal for samarbeidsavtale som gjelder gruppepraksis.

4. **Kontorfellesskap** betinger at flere sammen driver enkeltpersonforetak i felles lokaler. Sameieloven gjelder der deltakerne eier lokalene sammen. Deltakerne må utover lokalene ikke eie noe sammen, man må altså disponere sitt eget utstyr. Det skal klart fremgå av oppslag på instituttet, brevpapir o. lign. at instituttet er organisert som et kontorfellesskap. Deltakerne er bare ansvarlig for eget virke, og overfor fellesskapet i henhold til inngått samarbeidsavtale.

Selskap

Generelt om selskap

Dersom instituttet organiseres som et selskap gir dette mulighet for at utøveren som driver innen selskapet kan være lønnstakere. Dette vil gi deltakerne en bedre sikkerhet ved sykdom og arbeidsledighet. Imidlertid vil det også medføre at selskapet må være arbeidsgiver, og betale inn arbeidsgiveravgift, forskuddstrekk og tegne nødvendige forsikringer som arbeidsgiver.

Videre gir en organisering som selskap mulighet for at eventuelle driftsavtaler kan knyttes til selskapet i stedet for til de enkelte utøvere. Dette vil sikre instituttet bedre mot nedbygging ved at deltakere flytter til et annet institutt eller etablerer seg et annet sted i kommunen.

1 . Aksjeselskap - A/S

Det finnes en egen lov om aksjeselskaper som regulerer denne typen foretak - Aksjeloven av 1976. Her er detaljerte regler for etablering av slikt selskap.

Et aksjeselskap er en egen juridisk enhet, og som aksjonær eller ansatt i et slikt selskap er man ikke personlig ansvarlig for selskapets gjeld. Som styremedlem kan en imidlertid pådra seg ansvar for tap en påfører selskapet ved uaktsom opptreden.

Noen krav til aksjeselskap er blant annet:

- Minst halvparten av stifterne skal ha vært bosatt i Norden eller EØS-land de siste 2 årene.
- Stiftelsesdokument skal opprettes med vedtekter og øvrige bestemmelser etter aksjelovens §§ 2-2, 2-3 og 2-4.
- Aksjekapital skal være minimum kr. 30.000.
- Stiftelsesbeslutning og vedtekter skal etableres på konstituerende generalforsamling, og umiddelbart heretter skal aksjebok opprettes, denne skal være tilgjengelig på selskapets kontor for alle og enhver i kontortiden.
- Hele aksjekapitalen må være innbetalt innen 1 år etter stiftelsen.
- Selskapsavtale skal opprettes, og undertegnes av samtlige deltakere (stiftere).

- Aksjeselskap har ikke revisjonsplikt dersom følgende vilkår er oppfylt:
  4. Selskapet må ha under 5 millioner i driftsinntekter
  5. Selskapet må ha under 20 millioner i balanse
  6. Selskapets ansatte må til sammen ikke utføre mer enn 10 årsverk
- Selskapet skal registreres i foretaksregisteret max. 6 mdr. etter stiftelsen, og før virksomheten startes. Minst halvparten av aksjekapitalen skal være innbetalt før registrering kan finne sted.
- Virksomheten skal ledes av et styre, som velges på generalforsamlingen.

2. Ansvarlig selskap ANS

Selskapsloven av 1985 regulerer denne selskapsformen. Ved stiftelsen skal det opprettes en datert skriftlig selskapsavtale mellom deltakerne, som skal undertegnes av alle. Hver enkelt deltaker i et ansvarlig selskap er selvstendig næringsdrivende. Et ansvarlig selskap er ikke skattepliktig, men er en egen juridisk enhet, hvor eierne har et ubegrenset personlig ansvar for forpliktelser selskapet har påtatt seg. Eierne har et solidarisk ansvar overfor selskapets kreditorer, og overfor kunder/pasienter som fremmer erstatningskrav mot selskapet.

Denne selskapsformen frarådes derfor på det sterkeste for samarbeidende fysioterapeuter.

3. Ansvarlig selskap med delt ansvar DA

Her gjelder samme regler som for ANS, men det foreligger en avtale om at eierne hver for seg hefter for en brøk av selskapets gjeld. Her er ikke eierne ubegrenset personlig ansvarlige, men til sammen ansvarlige for selskapets forpliktelser. Avtale om DA må registreres i foretaksregisteret for å ha gyldighet i forhold til tredje part. Eierne har et solidarisk ansvar overfor selskapets kreditorer innenfor sin andelsbrøk, og innenfor samme brøk overfor kunder/pasienter som fremmer erstatningskrav mot selskapet.

Denne selskapsformen frarådes derfor på det sterkeste for samarbeidende fysioterapeuter.

RÅD OM SIKKER ADMINISTRASJON

Når du registrerer et foretak blir du synlig på nettet med informasjon om foretaket. Dette utnyttes ofte av forskjellige tvilsomme virksomheter eller enkeltpersoner til å selge deg varer og/eller tjenester som har liten eller ingen verdi. Eksempler på dette er katalogtjenester og fakturafabrikker. Sistnevnte er virksomheter eller personer som sender ut fakturaer på tjenester som ikke er levert. Videre har fysioterapeuter strenge krav til taushetsplikt og oppbevaring av personopplysninger. Dette må det tas hensyn til i driften av praksisen.

Nedenstående linker vil gi deg mer informasjon om dette, og råd om hvordan du kan sikre deg og virksomheten din.

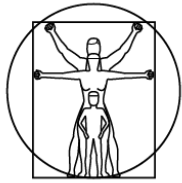
[Helsedirektoratet om taushetsplikt](#)

[Personopplysningsloven](#)

[Datatilsynet om personopplysninger](#)

[NorSIS](#) – senter for informasjonssikring.

[Varslingslisten.no](#) – informasjon og råd om useriøse virksomheter.

PFF

Momenter ved oppstart av praksis

MYNDIGHET	Enpersonforetak/Gruppepraksis
Statens Autorisasjonskontor	Du må ha norsk autorisasjon som fysioterapeut. Følg linken til ve. for å komme til hjemmesiden til Statens Autorisasjonskontor – SAK.
Helseråd – kommunelege	PLIKTIG å melde fra om oppstart av virksomheten. Lokalene skal godkjennes av helserådet.
Enhetsregisteret	PLIKTIG hvis 1 til 5 ansatte. Ikke hvis du er alene, men det kan lønne seg fordi du da får et organisasjonsnummer.
Foretaksregisteret	Hvis kjøp og salg av varer - eller mer enn 5 ansatte
Ligningskontoret	PLIKTIG for å få anslått inntekten slik at du kan betale forskuddsskatt.
Altinn	HVIS ANSATT(E) – det skal sendes oppgaver over lønn, arbeidsgiveravgift og forskuddstrekk.
Samordnet registermelding	HVIS MOMSPLIKTIG salg foregår i virksomheten med en omsetning på over kr. 50.000 pr. år. Klikk her for nærmere info.
Arbeidstilsynet	HVIS ANSATT(E) Få veiledning om arbeidsmiljø, arbeidsavtaler, lønn, ferie, sykefravær m.m.
Norsk Pasientskadeerstatning	Du må melde fra om at du driver avtaleløs virksomhet slik at du kan få ansvarsdekning. Sjekk menypunktet om privat helsetjeneste til venstre.
Datatilsynet	PLIKTIG å sende inn melding om oppretting av pasientkartotek. Følg linken til venstre for nærmere informasjon.
Yrskesskadeforsikring	HVIS ANSATT(E) – Du kan tegne yrkesskadeforsikring hos PFF's forsikringspartner if.

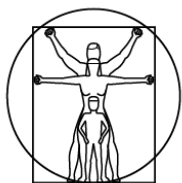
På denne linken finner du en samlet oversikt over offentlige krav ved [Etablering og drift av næringsvirksomhet](#) og gode veiledninger for mange forskjellige områder.

Følg denne linken til en generell side om etablering av næringsvirksomhet ved å [klikke her](#).

Her finner du en samlet oversikt over [regelverk](#) for helsesektoren

Link til [brønngysundregistrenes hovedside](#) med oversikt og nyheter.

Når du driver virksomhet som fysioterapi skal det forefinnes et [internkontrollsystem](#) på instituttet.

PFF

INTERNKONTROLL

Versjon: 10.02.2018

Hva er internkontroll

Sitat fra internkontrollforskriften:

Gode og sikre arbeidsvaner, klare ansvarsforhold, godt samarbeid, ryddige lokaler, sikre produkter og forbrukertjenester gir kvalitet i arbeidet og bedre resultater. Det er dette systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid (internkontroll) egentlig dreier seg om. Noen som følger opp, også hvis noe går galt, er kvalitetsarbeid i praksis.

De beste resultater kommer med systematiske forbedringer, ikke ved skippertak. Riktig gjort første gang lønner seg. Det er dårlig butikk å ta sjanser. Det er bedre og billigere å forebygge enn å reparere.

Det er viktig at alle deltar aktivt i arbeidet samtidig som ledelsen må ta sitt ansvar. Kunnskap og kompetanse må vedlikeholdes - det er en forutsetning for å få et systematisk arbeid med helse, miljø og sikkerhet til å fungere.

Lykke til med en bedre hverdag!

Plikt til å ha internkontroll-rutiner

Som selvstendig næringsdrivende fysioterapeut må det være internkontrollsystem på instituttet.

Blant annet skal maskiner og utstyr registreres og vedlikehold skal være satt i system.

PFF har utviklet et internkontrollsystem for privatpraktiserende fysioterapeuter. Systemet kan betjenes via en ringperm der all dokumentasjon er systematisert. Videre kan du installere systemet på en PC slik at du kan skrive ut ekstra sider av de forskjellige skjemaene, og raskt få oversikt over fremgangsmåtene ved bruk av systemet.

PFF's internkontrollsystem leveres i en praktisk oppsatt perm med innlagt CD-rom, slik at systemet også kan opereres fra PC. Systemet er lett å implementere på instituttet med ferdiglagde skjemaer for oppstart og vedlikehold. Videre inneholder det alt av lover og regler som måtte gjelde for drift av fysioterapipraksis, disse kan enkelt oppdateres via internett.

Når du setter disketten i datamaskinen starter denne automatisk, og du har en god oversikt over de forskjellige delene systemet består av.

Bestill PFF's internkontrollsystem i dag, og du har et oppegående system som ivaretar instituttets behov i henhold til gjeldende lover og regler i løpet av kort tid.

Kontakt PFF's Sekretariat for opplysning om pris og levering.

LOKALER FOR FYSIOTERAPI

Et overordnet prinsipp når det gjelder lokaler som er offentlig tilgjengelige er at de skal være utformet i hht. bestemmelsene for universell utforming av byggverk for publikum. Se kravene om dette ved å følge linken:

<http://byggeregler.dibk.no/dxp/content/tekniskekrav/12/1/>

Momenter dersom du selv eier lokalene

1. Lokalets/byggets omsettelighet til andre formål.
Lokalet bør være attraktivt for andre formål enn drift av fysikalsk institutt og det bør ikke være forbundet med alt for store utgifter å innrede det til annet formål. Dette fordi du ved salg av praksisen; dersom denne er basert på kommunal driftsavtale, ikke kan påregne at overtakende fysioterapeut vil kjøpe lokalene. En må også undersøke med bygningsrådet hvordan reguleringsbestemmelsene er på stedet, med henblikk på annen aktuell anvendelse.
2. Skattemessige momenter.
Når du investerer i egne lokaler aktiveres det investerte beløpet til avskrivning med 2 % pr. år (forretningsbygg). Dette beløpet kommer til fradrag i inntekten på linje med renteutgifter. Når lokalet selges, vil salgssum minus gjenstående saldo bli lagt til inntekten. Du opparbeider deg dermed en potensiell skattegjeld etter hvert som tiden går. Beskatningen av dette beløpet er for tiden 26 %, som forfaller ved påfølgende skatteoppgjør, eller kan nedskrives over en 7-års periode.
3. Driftsutgifter som eier av eiendommen.
Som gårdeier har du utgifter i forbindelse med vedlikehold av bygningen, kommunale avgifter, forsikring av bygget, eiendomsskatt, vaktmester, snørydding, istapper m.m.

Momenter ved leie av næringslokaler

1. Kontraktens varighet og oppsigelsesfrister - noen kontrakter inngås på åremål, f. eks. for 5 år om gangen. Dersom det er flere utøvere som etablerer en gruppepraksis i lokalene bør leiekontrakten utformes slik at alle deltakerne er ansvarlig for å betale hver sin andel av leien. Dette for å motvirke at utøvere trekker seg ut av samarbeidet (gruppepraksisen), og dermed setter de gjenværende utøvere i en situasjon hvor lokalene er for store og leien blir uforholdsmessig stor for de gjenværende.
2. Kostnader ved innredning av lokalet, lokalets stand ved overtakelse og tilbakelevering må vurderes. Dersom du får store utgifter til bygningsmessige tilpasninger må dette veies nøye opp mot muligheten for forlengelse av leieforholdet. Kostnader til fast innredning kompenseres vanligvis ikke av gårdeieren når leieforholdet opphører.
3. Utleiers og leietakers plikter. Vanligvis er leietaker ansvarlig for innredning og vedlikehold av innvendige arealer, mens utleier er ansvarlig for utvendig vedlikehold, vaktmester og snørydding. Bestemmelser om fremleie bør også tas med.

4. Tillatelse til skilting må avtales i leiekontrakten. Det kan i tillegg være aktuelt å søkes tillatelse hos bygningsrådet, dersom ikke slik tillatelse foreligger fra tidligere leieforhold.
5. Skattemessige momenter. Utgifter til innredning av lokalene aktiveres til avskrivning, og må betraktes som en investering. Alle øvrige utgifter i forbindelse med leieforholdet inngår i driftsutgiftene, og føres til fradrag det året de forfaller.
6. Etablering i tilknytning til helsesentre, treningssentre eller legepraksis vil kunne anbefales. Det kan ofte inngås fordelaktige leieavtaler med treningssentre, fordi et samarbeid kan etableres, der fysioterapeuten fungerer som konsulent for treningssenteret, mot å få benytte dette i behandlingsøyemed. Begge parter vil kunne "tjene" på dette.
7. Ved inngåelse av kommunal driftsavtale vil kommunen kunne stille som betingelse at etableringen skal kje i et kommunalt eid helsesenter. Det er da kommunen selv som foreslår leiebetingelsene, og ikke sjelden relateres leieprisen til størrelsen av driftstilskuddet. En slik binding er ikke akseptabel fordi størrelsen av driftstilskuddet ikke er relatert til kostnader ved drift av lokaler. Driftstilskuddet vil også kunne variere på en helt annen måte enn leieprisene i utleiemarkedet. Du bør undersøke utleieprisene i tilsvarende private bygg i nærheten, og ta dette opp med kommunen før avtaleinngåelse dersom kommunens leieprisene er høyere enn den er på det private marked. Dersom kommunen forlanger leiekontrakt med en viss bindingstid, for eksempel 5 - 10 år, bør dette følges opp av en tilsvarende garanti mot oppsigelse av den kommunale driftsavtalen. Husk at en inngåelse av en avtale om lokaleleie forutsetter at det oppnås enighet mellom partene. Det er altså ikke bare opp til kommunen å «fastsette» leiebetingelsene, de skal være gjenstand for forhandlinger og enighet for å være bindende.
8. **VIKTIG** – Det er alene de bestemmelsene som er nedfelt i leiekontrakten som gjelder i leieforholdet. Det finnes ingen sentrale bestemmelser som regulerer forhold i leie av næringslokaler.
Studer derfor leiekontrakten nøye, og vurder om bestemmelsene er forenelig med ditt behov. Vær spesielt oppmerksom på varighet og oppsigelse. Det er vanlig at en leiekontrakt løper på åremål, og at du er bundet til å betale leie i denne tiden. Undersøk om du kan fremleie lokalene dersom du av en eller annen grunn ikke selv kan drive virksomhet i dem i en periode eller for resten av leietiden.

Krav og anbefalinger til beliggenhet.

Der det gjelder etablering av kommunal avtalepraksis, må beliggenheten bestemmes i forståelse med kommunen, som vil ha det endelige ordet i denne sammenheng. Kommunen stiller også krav om tilgjengelighet og lokalets innredning se nedenfor. Kommunens styringsrett gjelder bare i tilfelle der det inngås kommunal avtale.

Står du fritt til selv å velge beliggenheten anbefales en sentral beliggenhet, dog bør prisen veies opp mot inntjeningsmulighetene, og et kompromiss vil ofte bli resultatet. Det er viktig at det er tilstrekkelig parkeringsmuligheter ikke for langt fra lokalene, med henblikk på pasienter med gangproblemer, rullestolbrukere som kommer med handikappdrosje o. lign. Der lokalene ikke ligger på "bakkenivå" må heis forefinnes.

INNREDNING AV INSTITUTT

Statens Helsetilsyn har utarbeidet en "Veileder for planlegging av lokaler for helse- og sosialtjenesten i kommunene". Denne veilederen er foreldet, men danner utgangspunkt for PFF's anbefalinger for innredning av et institutt.

Instituttet skal ha rom som ivaretar følgende funksjoner:

- Entre med garderobe og plass til utendørs fottøy – helst med oppbevaringsbokser for hver enkelt pasient slik at ikke det skjer forveksling av fottøy m.v.
- Venterom, med tilgang til toaletter (dame-, herre- og handicaptoalett). Disse rommene kan være felles med andre virksomheter.
- Oppbevaringsrom for forbruksartikler, apparater og annet utstyr som ikke skal stå fremme.

- **Undersøkelles- behandlings- og treningsrom bør kunne fylle disse funksjonene:**

- Individuell undersøkelse og behandling.
- Gruppebehandling.
- Av- og påkledning.
- Selvtrening med veileder.
- Undervisning og kursvirksomhet.
- Varsling til fellesareal og kontorrom ved behov.
- Håndvask.

- **Toalett, Dusj og garderobe:**

- Det skal være tilgang til toalett for handikappede med rullestol
- Arealet bør dekke behovet for 2 dusjer og to garderober (begge kjønn) i forbindelse med aktiviteter i behandlingsrom og treningsrom.

- **Areal for undersøkelse og behandling**

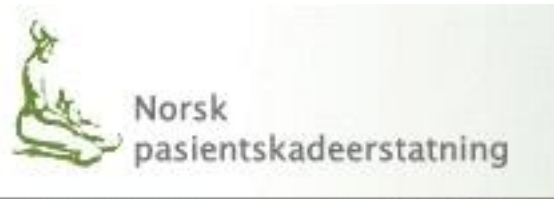
- Areal for trening bør være min. 30 kvm. Det bør forefinnes utstyr for medisinsk treningsterapi og slyngeterapi, dersom ikke sistnevnte utstyr er montert i behandlingsrommene eller mobilt.
- Rom for undersøkelse/behandling skal være stort nok til at en person i elektrisk rullestol kommer inn i rommet uten særlig ulempe. Det skal være plass til behandlingsbenk, ledsager og nødvendig utstyr. PFF anbefaler derfor at rommet er min. 12 kvm. – minimum lengde 4 m. og minimum bredde 3 m. Det bør være takhøyde på 2,70 m. for å gi god plass til eventuelt slyngeutstyr.

- **Klima og miljø:**

- God ventilasjon - trekk bør unngås. Temperatur for inneklær og avkledning.
- Innsyn må unngås - glatt gulvbelegg må unngås - gulvbelegg bør være vaskbart.
- Behandlingsrommet skal være lydisolert slik at samtale ikke kan overhøres av personer utenfor rommet.
- Det bør være tilgang av dagslys i undersøkelses-/behandlingsrom. I tilfelle dette ikke er mulig skal det monteres gode belysningsløsninger.

Ansvarsforsikring

- av Henning Jensen

Norsk pasientskadeerstatning har dekket pasientskader innen den offentlige helsetjenesten siden 2003. Privatpraktiserende fysioterapeuter som jobber mer enn avtalt volum, eller som ikke har avtale, har plikt til å melde fra om virksomheten sin til NPE.

NPE er et uavhengig statlig forvaltningsorgan underlagt Helse- og omsorgsdepartementet. Det behandler erstatningskrav fra pasienter som har blitt påført skade etter behandlingssvikt innen helsevesenet. Saksbehandlingen er gratis.

For privatpraktiserende fysioterapeuter betyr dette at skader som oppstår innen avtaletiden automatisk er dekket inn innen ordningen, mens skader som oppstår utenom avtaletiden bare dekkes dersom fysioterapeuten har meldt fra om virksomheten sin til NPE. Med andre ord må fysioterapeuter som jobber uten avtale, eller som jobber vesentlig utover avtaletiden melde fra til NPE om virksomheten som ligger utenom. NPE vil da beregne hvor stort et bidrag vedkommende fysioterapeut skal betale i bidrag til ordningen. Til orientering skal opplyses at avgiften for et årsverk er satt til kr. 2 202,-.

[Registreringsskjema for privat helseaktør](#)

Dersom fysioterapeuten har utvist grov uaktsomhet kan pasienten rette krav om erstatning/oppreisning direkte mot vedkommende. Det er derfor viktig at all behandling som gis er innen trygge rammer for alminnelig god praksis.

Privatpraktiserende fysioterapeuter har imidlertid ofte en nok så sammensatt praksis. PFF har derfor spurt NPE om forskjellige forhold som kan være aktuelle for mange utøvere:

Vanlige spørsmål om forsikringsordningen i NPE

Svarene er gitt av Jan Storvik, avdelingsdirektør NPE:

1. Er jeg dekket av forsikringen når jeg bruker metoder som akupunktur og osteopati, herunder manipulasjon i min vanlige praksis som fysioterapeut?

Svar: Vilkåret for at man i privat helsetjeneste skal være omfattet av pasientskadeloven er at helsepersonell yter helsehjelp i henhold til offentlig autorisasjon eller lisens, jf. § 1 i pasientskadeloven. Med grunnlag i forarbeidene til Lov om alternativ behandling av sykdom mv. og til endringen i pasientskadeloven, Ot. prp. nr. 27 (2002-2003) og Ot.prp. nr. 103 (2005-2006), finner vi å kunne legge til grunn at der autorisert helsepersonell som for eksempel fysioterapeut driver med alternativ behandling innenfor (som en del av) sin vanlige private praksis som fysioterapeut, vil dette være omfattet av pasientskadeloven.

2. Dersom helsepersonell driver en separat alternativ praksis i tillegg til sin vanlige praksis som helsepersonell er da personens utøvelse av den alternative praksisen dekket inn under NPE.

Svar: Dersom helsepersonellet bare, eller i det vesentlige, driver med alternativ behandling, vil vi måtte foreta en konkret vurdering av om dette er omfattet. Momenter ved vurderingen vil være om hjelpen ytes ut fra den kompetanse vedkommende besitter som helsepersonell, om virksomheten skiller seg fra den type virksomhet vedkommende autoriserte helsepersonell ordinært utøver, om virksomheten er markedsført med angivelse av helsepersonelltittel, og hvilken informasjon pasienten har fått med hensyn til om behandlingen er ordinær helsehjelp eller alternativ behandling mv. Det må i noen grad kunne ses hen til om pasienten har en berettiget forventning om at pasientskadeloven vil gjelde.

I det eksempelet du nevner, der det er helsepersonell som driver en separat alternativ praksis, det markedsføres at det i denne kun ytes alternativ behandling, og det også for pasientene vil være klart at det er bare slik behandling man får, vil nok dette falle utenfor pasientskadelovens dekningsområde.

3. Hvordan forholder jeg meg hvis jeg har deltidsavtale med kommunen, men jobber utover avtalt tid?

Svar: Dersom du jobber utover avtalt tid med kommunen, har du plikt til å melde fra om dette til NPE. Du er automatisk dekket av forsikringsordningen innen avtaletiden, men utenfor denne må du betale tilskudd til NPE for å ha dekning. NPE vil beregne hvor stort tilskudd du skal betale i et slikt tilfelle.

Du kan lese mer om ansvar for pasientskader ved å følge linkene under:

[NPE](#)

[Pasientskadeloven](#)

[Lov om erstatning ved pasientskader mv. \(pasientskadeloven\)](#)

[Forskrift om pasientskadelovens virkeområde og om tilskuddplikt](#)